

SVA MOSLAVAČKA ZRCALA

U ispunjenoj velikoj dvorani Pučkoga otvorenog učilišta Ogranak Matice hrvatske Kutina potkraj veljače 2023. obilježio je 50. rođendan. Osnovan je 26. lipnja 1971. (predsjednik mu je bio akademski slikar Miroslav Šutej), potom doživio sudbinu Hrvatskoga proljeća, da bi 1990. bio obnovljen (predsjednik mu je bio Boris Klaić, prije dva desetljeća potpredsjednik). Prigodnu povijest Ogranka od 1971. do 2021. počeo je pisati jedan od njezinih predsjednika i *spiritus movens* brojnih, ne samo Matičinih aktivnosti u Moslavini, povjesničar Dragutin Pasarić, kojemu se upravo na dan svečanosti punila dvogodišnjica smrti. Njegovi dugogodišnji bliski suradnici Dražen Kovačević i Katarina Brkić počeli su ispočetka i napravili važnu tvrdoukoričenu kronologiju, polustoljetnu zavičajnu povijest o brojnim aktivnostima (jezikoslovne, prirodoslovne, povijesne, književne teme, prijevodi i prikazi objavljenih knjiga, razgovori...) i ljudima od kojih mnogih više i nema. Autori su si, prema mišljenju jednoga od recenzenata knjige i člana Glavnoga odbora Matice hrvatske Đure Vidmarovića, zadali veliki zadatak, jer su se suočili s neujednačenom i disperziranom arhivskom građom, memoaristikom i svjedočanstvima: Ogranak je osnovan na vrlo reprezentativan i svečan način, da bi nakon sloma Hrvatskog proljeća bio *de facto* zabranjen te je zbog sudskih progona i političke obilježnosti dokumentacija sakrivena i uništavana. Da bi pronašao podatke, autorski je dvojac morao otkrivati što je još bilo kontaktirajući ljude koji su mogli svjedočiti o tom vremenu, analizirati policijske dosjee i partijska izvješća iz toga vremena. Njihovu rekonstrukciju povijesnih zbivanja, Vidmarović kao povjesničar i sam sudionik tih događaja, većim dijelom ocjenjuje uspjelom, s tim da se pristupom razlikuje prvo poglavlje, historiografsko s citatima, literaturom i fusnotama, dok je ostatak uglavnom esejistički i važan s kulturološkog, znanstvenog i književno-povijesnog aspekta.

Premda je djelovao kratko, Ogranak MH u Kutini je ostavio dubok trag u svijesti Moslavčana i zbog toga je njegovo obnavljanje

1989., unatoč tome što je od nekadašnjih matičarskih lidera ostalo tek nekoliko osoba (Mijo Hlad, Slavko Degoricija i Stjepan Beleta), programski mnogo čime bio nastavak dobrih zamisli iz 1971. Ogranak i njegovi članovi bili su aktivni u Domovinskom ratu i demokratskoj obnovi zemlje preuzimajući odgovorne dužnosti u svim područjima društvenoga života grada. Od 1991. do 2021. Ogranak MH u Kutini posvetio se kulturološkim, književnim, prosvjetnim i ekološkim temama. Kovačević i Brkić donose izvješća koja kazuju da politički lideri više nisu zainteresirani za rad Ogranka odnosno da je Matica izgubila nekadašnji politički značaj, budući da su političke stranke i država preuzele svaka svoju funkciju dok se Matica mogla posvetiti nacionalnoj i kulturnoj dimenziji svoga postojanja. Nestalo je i nekadašnje masovnosti. No, nije tako samo u Kutini.

Autori su knjigu naslovlili *Moslavačkim zrcalom* i nastavili niz godištem 6, br. 1-2, 2022., izuzetno važnoga regionalnog kulturnog i društvenog časopisa koji su moslavački ogranci Matice hrvatske Kloštar Ivanić, Popovača i Kutina zajedno objavljivali od 2011. do 2017. Časopisa *Moslavačko zrcalo* (također mu je urednik bio Dražen Kovačević), rado se sjećam i kao članica uredništva i kao redovita i predana suradnica, jer su me kolege i potreba da se pridonesu rijetkom zajedničkom zavičajnom projektu kakav dotad nije izlazio, nukali da upravo u vrijeme kad sam se 2010. ozbiljno vratila književnosti, pišem pjesme i priče, i na standardu, ali osobito na kekavici, kajkavskome svoga rodnog sela Okešince, što je poslije nabujalo i u moje objavljene knjige pjesama, priča i romane. Pisala sam sve što je trebalo, pa i prikaze i recenzije, a po Moslavini i šire, sve do Zagreba, sudjelovala sam u predstavljanju sadržajem natprosječnoga časopisa, svojevrnoga parnjaka i konkurencije starijega *Zbornika Moslavine*, koji ustrajno još objavljuje kutinski Muzej Moslavine. (Uz Maticu su upravo Muzej Moslavine te Pasarićev *Spiritus movens* i naš obiteljski *Acumen* stvorili i otisnuli nabrojnije vrijedne *moslavačke* naslove.)

I listajući tvrdoukoričenu knjigu *Mosla-*

vačko *zrcalo* (urednica Marijana Horvat, recenzi Duro Vidmarović i Stjepan Sučić) na 360 stranica velikoga formata, s brojnim fotografijama, iako nisam matičarka, s radošću se mogu podsjetiti na bogatu suradnju s kutinskom Maticom hrvatskom: samo izdaleka spominju me i citiraju u različitim prilikama tridesetak puta! Veselim se tome i ponosim se, primjerice, što smo 10. studenoga 1990. na poziv Dragutina Pasarića, svoga novinarskog suradnika tada u Vjesniku, a poslije i u Večernjem listu, upravo uz obnovu Ogranka Matice hrvatske i Dan grada Kutine u kutinskog robnoj kući predstavili moju, uz pjesničku zbirku *Vetrenica, obiteljska arheologija*, prvu knjigu, iz koje su prve pjesme objavljene u *Kaju*, u obimnom izboru Ive Kalinskoga – *Enciklopedija špeceraja* (nismo uspjeli dokumentirati ni fotografijom!). Tada sam uopće prvi put boravila u Kutini! Poslije smo predstavili i moju zavičajnu čitanku *Oblizeki – Moslavina za stolom*, objavljenu 2006., a da ne spominjem i zbirku pjesama *Vetrenica, obiteljska arheologija*, roman *Ledina*, zbirku pripovijedaka *Život večni* i druge. Isto tako, tko se ne bi sjećao i petnaestak predstavljanja Matičina izdanja *Moslavačke kajkavske lirike* (urednik također Dražen Kovačević) iz 2009., koja je mnoge od nas motivirala na dublji uron u istraživanje i pisanje.

Uvjerena sam da je kutinska Matica hrvatska i mnoge druge nadahnjivala na stvaranje i aktivnosti, a jedina zamjerka što se u toj kvantitativnoj kronologiji časopis *Moslavačko zrcalo* kao nešto natprosječno kvalitetno malo pogubio, jer moguće je da bi isticanje toga projekta, zajedničkoga moslavačkim ograncima, možda

ponukalo i osnivanje novih ogranaka gdje ih još nema, primjerice u Križu. I biološkom promjenom ljudi, nažalost, zasad u tom smislu više ne surađuju niti šire regionalno zajedništvo. Ono nedostaje i zbog političke i administrativne podijeljenosti Moslavine od dvadesetih godina 20. stoljeća do najnovije razbijenosti u tri županije i tri biskupije. Regija nema ni prirodnoga ni zajedničkoga kulturnog izvorišta odakle bi stizali poticaji za njegovanje kulturne samobitnosti te su povijest, dijalekti, folklor, etnografija i književnost ovoga prostora i dalje još prilično nepoznati, a, ako se i obrađuju, obrađuju se uglavnom izvan njihova pokrajinskog konteksta.

Stoga je vrijedno podsjetiti kako je časopis *Moslavačko zrcalo* izlazio kao dvobroj: prvi dvobroj izašao je 2011., drugi 2012., treći 2013., četvrti 2014., peti 2017. i šesti 2022. Stotine su to stranica vrijednih materijala ne samo autora Moslavčana nego i specijalista iz nacionalnih institucija za pojedine teme, od povijesti do jezika, o Moslavini iz dalje i bliže povijesti, arheologije, etnologije,..... od kojih neki nisu objavljeni nigdje drugdje i još su ekskluziva, a neki su presli u veća vrijedna istraživanja i u knjižne naslove. Teško je i pomisliti da bi se danas mogao nastaviti sličan niz, ali, nikad se ne zna, možda to uzmognu i sami Kutinčani i Popovčani? Ili bi, možda i manjega obujma i jednako naslovljeno, jedno knjižno izdanje mogli posvetiti istoime-nom časopisu nazvanome prema malenom prilogu davnašnjega kutinskoga *Moslavačkog lista*?

Božica Brkan

NEKOLIKO NAGLASAKA UZ 42. RECITAL SUVREMENOGA KAJKAVSKOGA PJESNIŠTVA DRAGUTIN DOMJANIĆ U SV. IVANU ZELINI, 2023.

Svake godine 100-ak autora (a ove njih 106-ero) – bez obzira na estetsku ili kajkavsku jezičnu razinu, bez obzira na emotivni priklon – oživljavaju i produžuju *Recital suvremena kajkavskoga pjesništva* kao najmjerodavniju manifestacije koja potiče, ozrcaljuje i vrednu-

je dosege suvremenog kajkavskog estetizma, i to istom mjerom svoje izvrsnosti od 1970. do 1979., te kao „kajkaviana rediviva“ (I. Kalinski) od 1992. do danas.

Sve više novih autorskih osobnosti dela svoju verzušovu hižu na fondušu belletrije do-